

# NAPREJ

:: Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke ::

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36—, za pol leta K 18—, za četrt leta K 9—, za mesec K 3—. \* Za Nemčijo celo leto K 40—, za ostalo tujino in Ameriko K 48—.

Inserati: Enostopna petlet vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru prineren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 14 vinarjev.

## Vojni dobički pa draginja.

Cene blagu naraščajo od tedna do tedna. Če bi nam bil kdo rekel pred tremi leti, koliko bomo plačevali danes za meso ali za sočivje, za obleko ali za par čevljev, bi ga smatrali za bedaka. Sedaj smo se pa že navadili na to nezasiškanost; skoro niti ne vznemirja nas, ko cene drznejše in drznejše naraščajo, kakor bi to bila neizogibna usoda.

Vojna je občutno omejevala izdelovanje blaga. Poljedelstvo in živinoreja prinašata na trg mnogo manj blaga, kakor ob miru, ker proizvajata vsled pomanjkanja delovnih moči, vprge, gnojil manj blaga. Industrija more prav tako izgotavljati manj blaga in ga postavljati na trg, ker nima prekomorskih sirovin in delovnih moči. Obenem pa mnogo industrijskih strok izdeluje sedaj izključno potrebščine za armado. Kjer je manj blaga, tam je blago tudi dražje. V toliko je tedaj draginja posledica vojne.

Imamo pa še druge posledice vojne, kakor je omejitve izdelovanja blaga. Zaradi omejitve produkcije se blago prav malo ponuja, ravnotako se pa tudi povpraševanje po mnogem blagu umetno vzdržuje.

Vzemimo primer! Neki tvorničar za stroje je v mirnem času zaslužil na leto 50.000 kron. Prišla je vojna. Tovarna za stroje se je morala urediti za proizvajanje streljiva. Pri tem poslu zasluži tvorničar letnih 150.000 kron. To je, tvorničar »zasluži« trikrat toliko, pa more sedaj tudi trikrat toliko denarja na leto izdati. Povpraševanje za njegovo blago je trikrat tako veliko, kakor je bilo ob miru. Ravno tako je tudi v vsi industriji, ki dela za armadno upravo, tako je z agrarci, ki za svojo žetev dobe neprimerno več skupička kakor ob miru, tako je tudi z desettisoči trgovci, ki v vojnih časih spravljajo visoke trgovinske dobičke. Izdajajo pa tudi mnogo več denarja, kakor v miru. Z visokimi vojnimi dobički se je dvignilo povpraševanje po blagu. In posledica tega je, da naraščajo tudi cene blagu.

Kako so nastali ti visoki vojni dobički? Armadna uprava bi lahko že v začetku vojne določila cene blagu, po katerih bi podjetniki v industriji in poljedelstvu ne mogli več profitirati kakor v miru. Toda organom armadne uprave je manjkalo znanja v blagu in trgu. Častniki, ki so bili dobri polkovni poveljniki, a o gospodarstvu niso imeli nobenega pojma, so dajali naročila v vrednosti po sto in tisoč milijonov kron. Tu so našli industriji, agrarci, trgovci zelo pripravne druge. Toda ni bilo samo gospodarsko nepoznanje. Začetkom vojne se je hotelo teoretično utemeljiti visoke cene. V prvih vojnih mesecih že so tožili o tem, da armadna uprava dovoljuje agrarcem previsoke cene, a neki general je odgovoril: »Kmetje, ki se bojujejo na fronti, naj imajo pomirjevalno zavest, da jim doma dobro plačujemo njihovo

žito in živino.« In finančnega ministra so opozorili na visoke vojne dobičke v industriji, pa jim je odgovoril: »Tem bolje! Čim več zaslužijo gospodje, tem lažje bodo mogli plačevati višje davke, in tem lažje bomo mogli pokrivati vojne stroške!« Neizmerni vojni dobički posredujejo razredov so potem močno povzdignili povpraševanje ter razredov po vsem blagu in s tem navijali cene.

Prvi veliki vojni dobički so izvirali neposredno iz vojnih dobav. Nato so vsi kapitalisti, ki so začetkom vojne imeli v zalogah blago, mogli prodati te zaloge za naravnost oduške dobičke. Država pa je, namesto da bi zasegla te zaloge in vzela v državno gospodarstvo, jih prepustila kapitalistom in jim s tem omogočila velike spekulacijske dobičke. Ravnotako visoke spekulacijske dobičke so napravili kapitalisti, ki so blago dobavljali iz inozemstva. Tudi to je država prenašala predolgo. V prvih dveinpol letih vojne so mesečno vpeljali v Avstrijo žlahtnih kamnov, kovin, svile in enake robe v vrednosti dvajset milijonov kron. Sto milijonov zlata se je takrat izlilo za razkošno blago v inozemstvo, dočim danes ni več dovoljen uvoz potrebnih živil in sirovin, da se ostanek zlata v banki ne bo oddajal v inozemstvo. Tudi ta čisto spekulativni uvoz je bil vir velikih vojnih dobičkov. Slednjič so z dobički industrijskih družb seveda poskočili tudi kurzi akcij. Država pa je te dobičke in kurze akcij pustila mirno naraščati. Posledica je bila zopet, da so kapitalisti, ki so imeli te akcije v rokah, napravili velike kurzne dobičke. Tako je kriva država, da so posedujoči razredi mogli spraviti tako velikanske vojne dobičke. Z dohodki posedujočih razredov pa je naraščalo tudi povpraševanje po blagu, poskočile so tudi cene blagu. Potemtakem so vojni dobički sami tirali cene blagu še višje!

Ker so cene blagu tako poskočile, sedaj uradniki, državni nastavljenici vseli stopini, žene rezervistov prav težko izhajajo. Kaj storiti? Država je morala uradniške plače, mezde državnih delavcev, preskrbinske podpore žen rezervistov zvišati. Dohodki milijonov ljudi so se pomnožili, in dala se jim je prilika, da izdado več denarja. Povpraševanje po blagu se je vnovič razširilo. To bi še ne bilo največje zlo, ko bi se na drugi strani povpraševanja nekoliko zatrelo. Vzemimo, da država porablja za zvišanje plač državnih nastavljenecv eno milijardo, istočasno pa naloži posedujočim razredom davke v znesku ene milijarde. V tem slučaju bi se sicer povpraševanje po blagu pri državnih nastavljenicah zvišalo za eno milijardo, istočasno pa bi posedujoči razredi se morali pri porabi blaga omejiti za eno milijardo, da bodo mogli plačati davke. Toda tako država ni ravnala. Zvišala ni davkov, temveč dala tiskati večje število bankovcev in zvišane izdatke plačala z novimi bankovci. Tako pridemo do zaključka: Vojni dobički so navili cene blagu; radi visokih cen so morali državni nastavljenici

in žene rezervistov dobiti večje plače in te novo zvišane cene blagu so osebi umevno postali vir novih velikih vojnih dobičkov.

Velikanski dobički posedujočih razredov so vzroki draginje, ki davi danes uradnika, nastavljenca in delavca, in draginja je sama zopet vir novih velikanskih dobičkov posedujočih razredov.

## Naša narodna meja.

Včeraj smo objavili članek dr. Vilfana, kot odgovor oziroma pojasnilo na članek »Lavoratora« o zadevi Trsta napram Jugoslaviji. Včerajšnji »Lavoratore« odgovarja Vilfanu. V informacijo čitateljem podamo danes posnetek tega odgovora, sicer pa bomo o stvari še tudi prihodnje dni povedali svoje mnenje. »Lavoratore« piše:

Torej dr. Vilfan nam pove, da poročilo o njegovem govoru, priobčeno v »Edinosti«, ni verno. Zakaj ni to povedal takoj? Zakaj je čakal deset dni? Ne bomo preiskovali ali je tukaj zagrešila »Edinost« ali dr. Vilfan, ker navsezadnje je vse eno.

Vsekakor je dokazano, da je med nacionalisti želja po pridružitvi Trsta in cele Primorske k Jugoslaviji tudi brez sporazuma. Če ni več tako, toliko bolje. Bolj pošteno je, spoznati svoje pregreške, kakor pa na njih vztrajati. Dr. Vilfan je v bistvu tudi danes mnenja, da mora Trst in vse vzhodno obrežje Jadranskega morja pripadati Jugoslaviji. Je res, da se Vilfan požuri dostaviti, da hoče to željo uveljaviti potom sporazuma. Če je to res, zakaj bi bili tako precizni in absolutni v zahtevi priključitve Trsta in vsega jadranskega obrežja Jugoslaviji? Navsezadnje nam priznava, da sestava bodoče Jugoslavije tangira tudi italijanske skupine; posebno pa italijansko večino v Trstu. V poročilu »Edinosti« je bilo vse drugače.

Dr. Vilfan je jako rafiniran advokat, ki je takoj razumel: govoriti, da hoče tudi Trst priključiti Jugoslaviji brez vsakršnega sporazuma, je že nekoliko preveč. Zato je to spremenil in pokazal v drugi obliki, bolj priljubljeni. Tudi to nam ne zadostuje; zakaj v lepih besedah se jasno kažejo srčne želje.

Gotovo je, da tam, kjer so prebivalci narodno mešani, ni mogoče napraviti naravnih meja. Toda mi lahko trdimo, da imajo Italijani pravico, da sami odločajo o svoji usodi v okrajih, kjer prebivajo samo Italijani ali vsaj v večini. Pravice, katere priznavamo Slovencem, ne maramo, da bi se nam odrekale. Res je, da je italijanski narod v Avstriji majhen, ali naj se ne veruje, da smo mi pripravljeni premeniti gospodarja in iti k drugemu, ki se ima šele roditi. Mi socialisti se hočemo osvoboditi vseh gospodarjev, kakor se hočemo osvoboditi vseh izkoriščanj in zatiranj. Nas sili najprej potreba, da ure-

## LISTEK.

### Iz dnevnika mladega zaljubljenca.

I.

#### Razstaneč.

Sedel sem na klopi in čakal. Listje dišeče lipe je v lahni vetriču trepetalo nad menoj. Nebo je bilo posejano z nebrom zvezdicami. V moji duši pa je vladala tema. Misli so se vrstile druga za drugo, hitele naprej kakor črne sence in izginjale. Le ona tema, ki mi je tlačila dušo, ni hotela izginiti.

Jeli resnica? — Čemu je tako dolgo ni? — Znabit niti ne pride. — Ne, ne, motil sem se. — Ona je!

Začuli so se lahni koraki in se bližali. Ze je stala pred menoj, krasna, kakor vedno.

»Hvala, da si prišla! Misil sem že, da te ne bo« —

»Saj sem ti vendar obljubila, da pridem«, je dejala z zvonkim glasom, ki se mi je zdel nekam razposajen; segel mi je v dušo in postal sem še bolj žalosten.

Sedla je tik mene in mi zrla v lice. Ko me je videla potrtega, se ji je jasni izraz stemnil in boječe je vprašala: »Kaj ti je, da si tako otožen?« Stisnil sem ustnici

in dejal rezko: »Nič!« »Nič?!« »Nekaj ti je gotovo. Kako si čuden! No, povej, meni boš vendar zampal.«

Prijel sem jo za roko.

»Ali me res ljubiš?«

Sklonila se je in me poljubila. Jel sem dvomiti o resnici onega, kar mi je stiskalo dušo. A ne, prepričati se hočem na vsak način.

»Ali ljubiš samo mene?«

»Samo tebe! Pa kaj ti je? Res te ne umem, tako si čuden.«

»Še prekmalu me boš!«

V meni je vzkipelo. Njena ravnodušnost me je razburila do skrajnosti. Stisnil sem ji roki.

»Kaj je z onim Neumom?«

Čutil sem, kako se je stresla, pa naglo je planila pokoncu, kakor bi se sramovala svoje slabosti in zapovedujoče zaklicala: »Pustite me!«

»Ne izpustim te, dokler mi ne poveš vsega!«

Zaman je izkušala iztrgati se; zato je začela s prosečim glasom:

»Pusti me, prosim te; čemu me mučiš in izprašuješ če veš.«

»Torej resnica! Ti si me varala in jaz, tepec, sem ti verjel. Podlo si me varala, a ni nič čudnega; ženska si in varanje je vaša navada, vaše življenje. Z bogom! — Pa čakaj, napravim sam sodbo. No? Ni treba? — Prav, tu je: moje ljubezni ni vredna. Odslej te zaniču-

jem, sovraštva itak ne zaslužiš. Še enkrat: z bogom in pá — miljenka moja, ti ideš ljubezni! Ha, ha!«

#### Ob letu.

— Li čuješ me? Pozdravljam te, pozdravljam te! — Zadnji glasi mile Härtlove »Večerne« so oddoneli v jasno zimsko noč. Na okno se je sklonila mladenka in izpustila bel listič. Rezek veter je pridrvel čez cesto, mahoma objel listič in ga v vrtincu spuščal k tlom. Ko pa mu ga je eden izmed pevcev izvil, se je jezen zapodil proti oknu v mladenko, ji razpletel temne lase in odbučal maščevalen dalje...

Pevci so odšli, se radovali rujnemu vincu in zaman čakali onega, ki je iztrgal vetru listič. Bil je pri mladenki in pil strastno, do blaznosti poljube...

Minilo je leto. Meglen dan je bil in turoben. Pokopališče je ravno vzprejelo novo žrtev. Temno je zabobnela na krsto vlažna, s snegom pomešana prst in zabobnela je pretresujoče strašno na mrtvo — mladenko.

Zalostno so se oglašili glasovi Jenkove »Na grobih«, vmes pa se je čulo pretrgano, obupno ihtenje. Nekaj težkega je ležalo v mirnem ozračju. Peli so pevci — kakor pred letom; le enega ni bilo. Smrt mu je ugrabila ljubico, a plakal ni več. Peli so i niemu, ne da bi znali za to.

dimo proletarijatu možnost za življenje, dostojno in svobodno brez vsakršnega nasilstva.

Dr. Vilfan nas vprašuje za meje bodoče Jugoslavije. To je vendar jasno za vsakega politika, ki ima nekaj ljubezni do svobode, da meje Jugoslavije lahko segajo do tja, kjer bivajo samo ali v večini Slovenci. Torej ne čez Trst, ne do krajev, kjer prebivajo samo ali v večini Italijani.

Mi nočemo, da tržaška luka postane samo jugoslovanska: hočemo, da bo naša luka svobodna za vse bližnje narode, trgovsko središče, ki hoče živeti sporazumno z vsemi. Naš svobodni politični obstoj noče biti v zapreko opravičenim zahtevam Jugoslovancov in Nemcev v onem, kar se tiče njih trgovskega in gospodarskega razvoja. Mi nočemo, da naša luka postane vojna luka, in vzrok drugim krvavim konfliktom in sovraštvom. Mi hočemo, da bo naša luka svobodna vsem narodom, ne da bi se mi odrekli naši pravici do svobodenega in političnega razvoja: hočemo luko, ki ustvarja bogastvo in dobroto za vse. Ne luko, ki služi samo enim ali drugim, temveč, ki računa z zahtevami vseh.

Ako bo italijanski narod, ki prebiva na tej zemlji, imel srečo, da bo poklican, da odločuje o sebi, upamo, da si bo izbral pot, ki pelje do viška in do prestiža, po katerem hrepenimo. To, kar socialisti zahtevajo, bi mogel vedeti tudi dr. Vilfan. Mi hočemo, da se delavci ne čutijo tuje v hiši, zgrajeni z njih trudom in z njih krvjo: mi hočemo, da delavcem ne bo vladala boržuazija, kakor do sedaj, da njega krulj ne bo grenak in njegova hiša brez luči, brez veselja, kakor do sedaj; njegova delavnica ne bo morilnica in delo kazen!

Mi socialisti ne izgubimo nikdar izpred oči naših ciljev: mi hrepenimo vedno po celotni politični, gospodarski in narodni osvoboditvi vseh narodov, torej tudi našega. Mi hrepenimo po družbi, ki bo osvobodila vse narode iz sužnosti. Kot socialisti mislimo mi tudi tukaj formo vlade sestavljeno na podlagi realne demokracije, v kateri naj vedno odloča ljudstvo.

Glejte samo, ko je dr. Vilfan v »Edinosti« izrekel misli o nadvladi, in proti pravicam in željam italijanskega ljudstva — smo takoj reagirali. Mi ne odrekamo nobenemu narodu pravice, da se povzdigne in osvobodi, ali to pravico zahtevamo tudi zase. Ako so bile misli dr. Vulfana tako mirne in blagohotne, bi jih bil moral izreči drugače in v drugi obliki.

Mi smo pripravljeni debatirati vedno o naših zadevah — tudi z nasprotniki, toliko bolj, če je debata resna in dostojna. Upamo, da smo se jasno izrazili in da smo dokazali naše opravičeno stališče nasproti zahtevam slovanskih nacionalistov.

Najboljši dokaz je ta, da se sedaj ne trdi več, da se hoče priključiti Trst in Primorsko Jugoslaviji brez sporazuma z Italijani in proti volji Italijanov; ki žive v teh krajih. Se ne trdi več — ali tudi po pojasnilu dr. Vulfana imamo še precej vzrokov da menimo, da je to še vedno njih misel. Zato pa mi zopet ponavljamo dr. Vilfanu, da na tej zemlji hočemo odločevati sami o svoji usodi, in nismo več pripravljeni prenašati nasilstva ali nadvlade bodisi boržuazije slovenske ali nemške in ne nobene druge. Če treba vitalne zadeve rešiti, smo vedno pripravljeni razpravljati o njih: ali naj se zna, da pod nobenim pogojem ne bomo nikdar delali igre nacionalizma, zakaj mi hočemo predvsem in navzlic vsemu pravičen, stalen in takojšen, trajen mir, ki naj osvobodijo človeštvo zla, ki ga sedaj onečašča in mu greni obstanek.

Sovinizem! Proč! ne igrajte se, dr. Vilfan! Vi veste prav dobro, da to ni nič drugega kakor socializem!

## Politični pregled.

— **Jugoslovansko vprašanje.** Kakor se razglašalo v budimpeštanskih političnih krogih, so se koncem pretečnega tedna vršili v Budimpešti med kompetentnimi faktorji natančni dogovori o končnoveljavi rešitvi jugoslovanskega vprašanja. »Neue Freie Presse« poroča o tem: Grof Burian pojde v Berlin, da bo nadaljeval razpravo o zadnji v nemškem glavnem stanu uvedeni poglobitvi zveze med Nemčijo in našo monarhijo. Zdi se, da bo v berlinskih razgovorih ministra zunanjih zadev rešitev poljskega vprašanja igrala važno vlogo. Med rešitvijo poljskega vprašanja in rešitvijo jugoslovanskega problema je nekakšna zveza. Razpravljanje o rešitvi jugoslovanskega problema so še v začetnem stadiju, vendar se na Ogrskem že stavijo na stališče, da bi v ogrsko smer orijentirana rešitev jugoslovanskega vprašanja obenem imela za posledico avstro-poljsko rešitev poljskega vprašanja na kompenzatorični podlagi, in nasprotno se bo avstro-poljska rešitev poljskega vprašanja smatrala za pogoj po ogrskih željah orijentirane rešitve jugoslovanskega vprašanja. Kolikor se o sedanjem stadiju stvari more govoriti o konkretnih predlogih, meri en predlog na to, da se Dalmacija združi s Hrvatsko. Predpogoj za to bi bila avstro-poljska rešitev poljskega vprašanja ter v zakonu predpisano vprašanje ogrskega državnega zbora, hrvatskega sabora, avstrijske državne zbornice in dalmatinskega deželne zbora. Bosna in Hercegovina naj se ob enakih predpogojih pod lastnim banom prikljubi deželam svete ogrske krone. Državno-pravni okvir bi bil podoben onemu hrvatske ustave. Razpravljanjem, ki so za bodočo strukturo monarhije

odločilnega pomena, se v političnih krogih pripisuje največji pomen.

— **Osoda parlamenta.** Glasom najnovejših poročil z Dunaja se odloči tekom tega tedna, je-li se skliče državni zbor ali ne. Če se skliče, bo zboroval v zadnji tretjini meseca junija. V soboto se je govorilo med poslanci, da namerava vitez Seidler v jeseni zopet poskusiti, da omogoči državni zbor, če bi ga ne sklical že sedaj. Če se mu tudi takrat ne posreči doseči delazmožnosti parlamenta, bo razpustil državni zbor.

— **Krakovska posvetovanja.** Parlamentarna komisija Poljskega kluba je predvčerajšnjim v Krakovu po dvodnevni posvetovanjih sklenila več resolucij, v katerih se predsedstvo Poljskega kluba pooblašča, da prične s parlamentarnimi skupinami pogajanja glede nedeljivosti Galicije. Parlamentarna komisija protestira proti nastopu sedanjega vlade ter zahteva takojšnjo sklicanje parlamenta. Predsedstvo Poljskega kluba se pooblašča, da po svojem prevdanku skliče klubovo sejo, v kateri naj se izvoli načelnik kluba.

— **Nov socialistični list.** Iz Oseka v Slavoniji se poroča, da bo tamošnje vodstvo socialno-demokratske stranke izdajalo politični list »Borba«, katerega prva številka izide 13. junija. »Borba« bo izhajala za sedaj vsakih 14 dni, pozneje pa vsak teden. Urednik listu bo Joco Jakšić.

— **Pokvarjeni elementi.** Pod tem naslovom piše sarajevski »Glas Slobode«: Črna čreda okolo »Hrvatskega Dnevnika« v vsem sekundira svojim bratom Frankovcem iz Hrvatske. Ti sarajevski Frankovci so še drznejši v izjavah želje po uvedanju vojaškega komisarjata, kakor oni na Hrvatskem. Da čitatelji vidijo, kaj pišejo te prodane duše, navajamo ta-le odlomek iz nedeljskega lista »Hrvatskega Dnevnika«. »U ovom su im pogledu najgori protivnici pravaši: Vjerni velikoj ideji, kojoj služe, nastoje, da je i provedu. I u tom nastojanju traže putove. Aktivni su. Da ti putovi ne mogu biti s putovima koalicije, razumljivo je. Oni idu napred, koalicioni nazad. Kao svakomu, može se i pravašima dogoditi, da put, za koji misle da vodi k svrhi, ne bude pravi. Ali je pravi, samo ako vodi k ujedinjenju, pa makar i preko »parlamentarizma«. Bolje komesarijatom do ujedinjenja, nego parlamentarizmom do provincije Hrvatske«. — Zadnje besede je pisec sam podčrtal. Ta njihova — frankovska pot je torej avstrijsko-madžarski vojaški komisarijat. Zares, taktika svoje vrste! A kako so stavili vprašanje! S pomočjo komisarijata se pride do »ujedinjenja«, pravijo oni, a ustavnim putem Hrvatska ostane provinca! A kdo jamči, da bo baš komisar prinesel ujedinjenje hrvatskega naroda, o tem ne govore Frankovci, ki imajo v mislih čisto druge namere in katerim je ujedinjenje samo prazna fraza, s katero slepe oni majhni del naroda, ki jim še sledi. Omeniti še moramo, da so Frankovci to svojo »teorijo« priredili šele po banovi izjavi o njihovem početju proti ustavi. Prej so oni na skrivnem delovali za uresničenje teh svojih teorij poslušujoč se denunciacij in sličnih sredstev njihove taktike. A ko je ban pokazal dokumente o njihovem protinarodnem delu, hočejo oni sedaj pred narodom pojasniti svoje »teorije«. To je sicer grozna predrznost, a ostala bo, na srečo, brez vsakega uspeha. Frankovska svojat je med Hrvati le bilka, katere solnce ne ogreva in katere bo v najkrajšem času popolnem vsahnila.

— **Volilna pravica za Poljsko.** Dne 22. junija se sestane poljski državni svet na slavnoščno otvoritveno sejo. Načrt volilnega reda za deželni zbor sloni na splošnem, enakem, tajnem in direktnem glasovanju z nekaterimi posebnostmi proporcionalne volilne pravice. Za dosego aktivne volilne pravice se zahteva starost 25 let, za dosego pasivne volilne pravice starost 30 let. Senat obstoji iz ene polovice izvoljenih in ene polovice imenovanih članov.

— **Poznanjski Poljaki iztrgtli Nemcem državnozborni mandat.** Dne 6. t. m. so se vršile v Glinicko-Lublnskem okraju nadomestne volitve za nemško zbornico po umrlem Nemcu poslancu Werla. Izvoljen je bil sedaj Poljak z 12.500 glasovi proti kandidatu nemških strank, ki je dobil 8000 glasov. Poznanjske Nemce je t. volitev zelo razburila.

— **Kapitulacija češko-slovaških čet?** Iz Kijeva se poroča, da so bile pri Ufi razorožene češko-slovaške čete. Pri Stanju so ojačene čete sovjeta; njihov poveljnik je ljudski komisar Podvoljskij. Bitka še traja. Pri Samari je bitka končana. Ruska mirovna delegacija v Kijevu je prejela obvestilo o končni kapitulaciji češko-slovaške legije. Večina častnikov je vjeta.

— **Fehrenbach o vojnem položaju.** Kakor smo že poročali, je nemški državni zbor izvolil v soboto poslanca Fehrenbacha za svojega predsednika. Ko je zavzel predsedniško mesto, je Fehrenbach v svojem ogovoru naglašal, da bo duh 4. avgusta 1914 vladal tudi naprej v državnem zboru ter je nadaljeval: Nahajamo se očitno pred gigantskim vrhuncem vojne. Clemenceau označuje položaj kot strahovito resen; ima pa eno upanje: Amerikanci. Mi in naši zavezniki ne stavimo nade na tuje sile, ampak na Vsemogočnega, na nepremagljivo silo nemške armade in vztrajnost naroda. Ni ljudi na svetu,

ki bi se mislili, da se bo armada, ki je porazila največje evropske armade, ojačene s kanadskimi, avstralskimi, azijskimi in afrikanjskimi četami, ustrašila armade, ki jo pošlje morda proti nam Unija. Ako veseli Francoze, da spremene skupno z Amerikanci tudi še neopustošeni del Francije v bojišče in razvaline, odklanjamo za to vsako odgovornost. Z jekleno in nezlomljeno silo se hočemo lotiti tudi tega zadnjega dela boja.

— **Ruska črnomoška mornarica.** Glasom poročil, ki so došla z Odese in drugih obrežnih mest, obstoji boljševiška mornarica na Črnem morju iz 2 velikih bojnih ladij, 4 križark, 9 torpednih čolnov, 2 podmornikov in nekoliko transportnih ladij in se nahaja pod poveljstvom admirala Sablinka v Novo Rosijsku. Ta mornarica je izobesila zastavo sv. Andreja z geslom »Nerazdeljiva Rusija«.

— **Zarota v Rusiji.** Ukrajinski »Golos Kijeva« objavlja obširnejše poročilo o razkritju moskovske zarote, katere ognjišče je bilo društvo za obrambo domovine in svobode. Zarota je nameravala vreči sedanjo vlado, postaviti novo močno narodno vlado in armado s strogo disciplino, odstraniti komitč in armadne komisarje ter nadaljevati vojno na strani entente. Glavni udeleženci so bili častniki, ki so razpolagali z velikimi denarnimi sredstvi.

— **Japonsko-kitajska pogodba.** Japonska vlada je objavila poročilo o kitajsko-japonski vojaški pogodbi. Japonska je dala zagotovilo, da bo vse japonske čete, ki se nahajajo na kitajskem ozemlju, da izvajajo defenzivne operacije proti sovražniku, popolnoma umaknila, kakor hitro bo vojna končana.

## Dnevne beležke.

— **Tudi v Ljubljani aprovizacijski škandal?** Poročali smo, da je bilo v Ljubljani aretiranih nekaj oseb, ki so v zvezi s Kranjsko aprovizacijsko družbo. Takih škandalov je mnogo v Avstriji, ki pa le dokazujejo, kako nesmotreno in površno je bila izvedena aprovizacija. Udeležence dolže, da so blago pod napačnimi naslovi nakazovali v druge kraje, kjer so ga prodajali mnogo dražje in si delili dobiček. Pri nas pa blaga seveda ni bilo. Stvar je prišla na dan, ker je mestna aprovizacija zaplenila dva vagona takega blaga, pa so se potem jele zanimati zanjo tudi oblasti. Slutnjo smo imeli že dalje časa in zadnji čas je, da se stvar dožene sodno, kaj in koliko je resnice na vsem tem.

— **Seja ljubljanskega občinskega sveta,** ki se je vršila sinoči, je obravnavala v glavnem o večjih dopisih g. župana, o računskih sklepih za dobo od 1. julija 1917 do 30. junija 1918, ki so bili odobreni. Več poročamo jutri.

— **Knezoški ljubljanski častni meščan.** Ljubljanski občinski svet je izvolil včeraj knezoškofa dr. A. B. Jegliča povodom dvajsetletnice škofovanja častnim meščanom ljubljanskim.

— **Otvoritev obrtnonadaljevalnih šol in redni pouk v ljudskih šolah** je priporočal na včerajšnji seji občinskega sveta s. Mlinar. Omenjal je, da če država ne prispeva običajnega prispevka, naj za pokritje poskrbi občina. Šolstvo se ne sme več zanemarjati.

— **Mestna kopelj.** Na včerajšnji seji ljubljanskega občinskega sveta, je predlagal s. Mlinar, da naj se preloži kopalni čas v Mestni kopelji vsaj nekaj dni v tednu tudi na večerne ure. Predlog je bil umesten, ker so delavski sloji prosti navadno šele od šeste ure naprej. Stroški se s tem ne povečajo, ker želi predlagalec samo preložitve časa do 8. zvečer za nekaj dni v tednu.

— **Mestna občina ljubljanska podpiše 500.000 K osmega vojnega posojila.**

— **Občni zbor podružnice železničarjev v Ljubljani I.** ki se je vršil v ponedeljek, je bil ogromno obiskan, kakor malokdaj. Predsednik podružnice sohr. Kregar je podal poročilo, iz katerega posnemamo, da je ta podružnica v poslovnem letu pridobila okoli 200 novih članov. Poročilo predsednika, kakor blagajnika je bilo soglasno sprejeto. Nato je bil izvoljen novi odbor, kateremu načeluje sohr. Pezdur. Sohr. Kopač je poročal o nedostatkah aprovizacije za južne železničarje v Ljubljani. Sohr. Pezdur je naznanil, da je delavski kontrolni odbor odložil svoja mesta, ker je bilo njegovo delo neplodno, zakaj gospodje so v aprovizaciji delali kar po svoje. K besedi so se oglašili razni govorniki, ki so vsi kritizirali nevzdržljive razmere v tej aprovizaciji. Uspehi debate je bil ta, da se je enoglasno sklenilo, da se pošlje delavsko delegacijo na vojno ministrstvo na Dunaj, ki naj temu pove, da ako se aprovizacijske razmere glede hrane, obleke in obuval ne uredi po volji uslužbencev, da odklanjajo vsako odgovornost za redno izvrševanje svoje službe. Shod je bil zelo buren, kar naj bo v opomin tistim, ki se jih tiče.

— **Senzacionalne aretacije.** Gospod Menardi izjavlja, da on ni bil aretiran ter da sploh ni zapleten v afero podpolkovnika Leitnerja in

trgovca Kordina. Poleg podpolkovnika Leitnerja in trgovca Kordina se nahaja v zaporu tudi bivši trgovec s preprogami v Trstu Paskal Aidinjan.

— **Za prometnega referenta** na južni vojni železnici v Srbiji je imenovan dosedanj belgrajski postajenačelnik-stotnik E. Vargazon, ki je bil ob izbruhu vojne višji revident v Zidanem mostu.

— **Pomorske oblasti se vrnejo v Trst.** Ob izbruhu vojne z Italijo je bil prestavljen večji del pomorskih oblasti iz Trsta v Gradec. Z dne 25. maja so pričele te oblasti delovati in uradovati zopet v Trstu. Vsi uradniki in nastavljenici so se vrnili v Trst.

— **Kisovec pri Zagorju.** Iz Kisovca pri Zagorju nam piše rudar: Take čase imamo, da ne vemo ali smo še ljudje ali tovorna živina. Ni dovolj, da delamo ves teden ob slabi hrani, temveč v službo moramo tudi ob nedeljah. Glavna briga naših mogotcev pri rudniku je, da se dovelj premoga producira, kaj pa je s hrano rudarja in z njegovim zdravjem, to pa nihče ne vpraša. V rudniški aprovizaciji nam dajo sicer koruzne moke in toliko maščobe, da jo lahko pokažemo vsakokrat koruznim žganjem, da pa bi jih zabelili, o tem ni govora. Seveda tudi to po takšni ceni, da ni v nikakšnem razmerju z našimi plačili. V Zagorju imamo tudi aprovizacijo za meso, ali tam dobivamo le karte, mesa pa ni. Srečen je tisti, ki dobi malo kosti, vsaj meso za nas rudarje ni. Meso pojedjo le oni ljudje, ki jih imenujejo pri nas boljši ljudje. Položaj s prehrano pri nas je pač tak, da, kdor nima kakšnega prijatelja na kmetih, ta mora ob zagorski aprovizaciji poginiti.

— **V Lešah na Koroškem** so pri rudniku gospoda grofa Henkla prav slabe razmere za rudarje. Srečen je rudar z veliko družino, ki zasluži za štih 6 do 7 kron z vsemi dokladami. Od zaslužka pa mora plačevati še prispevke za bolniško zavarovanje in bratovsko skladnico. Oblike nimajo ne rudarji, ne žene, ne otroci. Ker so imeli že prej nizke plače, se niso nikoli mogli preskrbeti z njo; da bi pa ob tej dragini mislili nanjo, o tem ni govora. Rudarji pri nas zaslužijo že od nekdanj komaj za koruzo in krompir, a zdaj niti tega ni. V občini vlada gospod Filipovski s svojimi vrstniki; ne briga se za aprovizacijo rudarjev; zadovoljen je, da so gospodje siti in občečeni. Ravnatelj Steienbach! I, ta pa skrbi za grofa in le milostno dovoljuje, da rudarji smejo delati. Komandant je jako prijazen mož, obljublja in tolaži že nad dve leti, a pomagajo nam njegove tolažljive besede prav nič. Rudarji čakajo in trpe, obljube so obljube, vsake tri mesece dobe 10 deka masti, pa je prav. Rudarji! Trpljenje je veliko, beda presega meje, dajte, zedinite se v organizacijo. Tako pač ne more ostati več dolgo. Če zahtevajo od rudarjev dolžnosti, potem smejo rudarji zahtevati pravice!

— **Vlom v Rajhenburgu.** Brata Fran in Mihael Krajnc in Martin Tomazin iz Čateža so hodili več časa od vasi do vasi ropat in krast. Pred kratkim so vdrl v stanovanje posestnice Mirt v Rajhenburgu ter odnesli denarja in blaga v vrednosti nad 1000 K. Grozili so tudi raznim ljudem in jih oropali. Oba Krajnc sta bila oborožena z revolverjema, Tomazin pa z vojaško pištolo. Orožništvo je slednjič prišlo oba brata Krajnc, Tomazin pa je pobegnil na Hrvaško.

— **Karto za tobak.** Na Dunaju so pričeli izdajati karte za tobak. Od ponedeljka, 17. t. m., bodo tam oddajali tobačne izdelke le na podlagi nove tobačne naredbe. Enota za teden znaša šest smodk ali 18 cigaret. Na Dunaju bodo zaenkrat oddajali dve enoti, 12 cigar ali 36 cigaret. Uro za prodajo stalnim in slučajnim odjemalcem bodo razdelili.

— **Vojni dobičkar, ki si ni znal pomagati.** Pred praskim deželnim sodiščem se je moral zagovarjati župan iz Lipkovic Josip Rous zaradi vojnega odušstva. Rous je bil znan daleč na okrog ne le kot strašno bogat mož, temveč tudi kot brutalni župan. Rekviriral je posebno pri bajtarjih in malih kmetih, dočim je velikim kmetom prizanašal. Imel je avtomobil, s katerim se je vozil pogosto v Prago. Tu je prodal petdeset meterskih stotov pšenice za 9000 kron in se je ravno pričel pogajati za prodajo dveh vagonov kaše, ki jo ima doma v svojih shrambah, in sicer je zahteval pet kron za kilogram. Zagovarjal se je, da je menil, da je določeno žito za vojaško upravo. Na vprašanje, zakaj je zahteval tako visoko ceno za blago, je dejal: »Če bi mi bili dali 3000 K, bi bil tudi zadovoljen, pa so mi poslali toliko denarja, da si nisem znal pomagati.« Vojnega dobičkarja so obsodili na mesec dni strogega zaporu in na 5000 kron globe.

— **Kdor iz ruskega ujetništva kaj ve o mojem možu** Antonu Rodič, ga prosim, da mi sporoči. Moj mož je bil v »Lesopolni zavod, Buškov-Saratov, Rusija. Hvaležna bom za ustna ali pismena sporočila; jeli se zdrav in kako mu je. Alojzija Rodič, p. d. Vratnarjeva na Wajerju-Wolfgang. Trbovlje L. Štajersko.

— **Za kilogram kruha zahteval 20 kron.** V Gradcu je zahteval na glavnem kolodvoru nek civilist za kilogram ogrskega kruha 20 kron. Okoli njega se je zbrala velika gnječa ljudi, ki so se zgražali nad mesraminim oduštvom. Odvedli so ga na policijsko stražnico.

— **Nečloveški očem.** V dunajsko mestno bolnico so pripeljali učenca Karla Pichlerja, zabodenega v spodnji del telesa. Ranjenec je še isti dan podlegel rani. Deček

je prinesel domov slabo šolsko izpričevalo, na kar je zgrabila njegovega očma Josipa Kubala taka jeza, da je prijel za škarje in sunil z njimi dečka v trebuh. Kubala so izročili okrajnemu sodišču.

— **Ustavitev časopisa prinese pomanjkanje!** Praški mestni fizik dr. L. Prohazka je izdal naslednji oklic: Z ustavitvijo »Narodnih Listov« je prišlo nekaj sto uradnikov in tehničnih delavcev v nevarnost, da izgube v sedanjem težkem času svoje opravilo. Mi naročniki »Narodnih Listov« ne moremo preprosto sistiranje svojega lista po policiji nemo prezreti. Kak glasnejši protest nam vsled razmer ni mogoč. Ostanimo tudi še po ustavitvi naročniki, plačajmo naročnino tudi za ves čas, dokler list ne bo izhajal: za osobe lista in njega upravo ter v znamenje našega ponosnega, tihega, a trdnega protesta.

— **Ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar** je dne 6. junija t. l. v »Slovenskem Narodu« priobčil uvodnik »Strahu ne poznamo!« V njem pa stoji odstavek, katerega treba vsekakor javno pribiti: »Ornig in Linhart sta v političnem življenju dve ničli. Proti zadnjemu niti pisati nočem, ker se govori, da so dnevi njegovega življenja šteti in ker se ve, da je vse svoje življenje prebil v veliki revščini. Če se je hotel gospod Seidler pečati z njim, plačal naj bi bil temu revežu dolgo, namesto da ga je klical kot zastopnika Slovencev pred svojega velikega gospoda.« Ne pride nam na um, da bi zagovarjali početje Linhartovo, toda revščina ne more in ne sme biti sramota. Dvoje je mogoče: ali je g. županu izpod gostobesednega članka ušla ta beseda, ali pa jo je napisal premišljeno. Sodimo, da bo pravilneje prvo.

— **Neverjetno, a »resničeno«.** »Ufimska žizna« objavlja dekret, nabit po ulicah v Saratovu, ki odpravlja »zasebno posest žensk«. Ta dekret slove takole: S 1. marcem 1918 se odpravlja pravica zasebne posesti žensk, ki so stare 17 do 32 let. Starost žensk se določa po rojstnih in potnih listih, pri pomanjkanju teh listin pa jo določajo mestni kvartalni odbori po zunanjem videzu in na podlagi izpovedb prič. Ta dekret ne velja za ženske z več kot pet otroki. Bivši lastniki (možje) imajo predpravicu, da izven določenega reda prisostvujejo svojim ženam. Ako bi se bivši mož protivil uveljavi tega dekreta, izgubi to predpravicu. Vse ženske se s tem dekretom vzamejo iz zasebne posesti in se proglašajo za last vsega naroda. Razdelitev in upravo podržavljenih žensk vodi saratovski klub anarhistov. Po preteku treh dni od dne razglašanja tega dekreta se morajo vse ženske, ki preidejo v porabo vsega naroda, javiti v klub anarhistov in podati potrebne podatke. Dokler se ne organizirajo kvartalni odbori, se poveri kontrola nad izvajanjem tega dekreta državljanom samim. Vsak državljan, ki opazi, da se kaka ženska ne pokorava dekretu, je primoran to javiti klubu z navedbo imena in naslova sobožnice. Državljanji imajo pravico ne večkrat ko trikrat na teden tri ure prisostvovati eni ženski. Vsak mož, ki želi uporabljati izvod narodne lastnine, mora predložiti potrdilo od delavskega odbora ali profesionalne zveze, da pripada delavskemu sloju, in je dolžan plačevati dva odstotka svojega zaslužka v sklad za narodni naraščaj. Državljanji, ki ne pripadajo delavskemu stanu, pa bi radi enako proletarcem uporabljali narodno lastnino, morajo plačevati mesečno sto rubljev v sklad za narodni naraščaj. Vse ženske, ki se proglašajo za narodno last, dobivajo iz tega sklada 232 rubljev mesečne podpore. Ženske, ki so zanosile, se oproste svojih direktivnih dolžnosti za štiri mesece. Novorojenčki se oddajo čez mesec dni v zavod »Narodne jasli«, kjer se vzgojujejo do sedemnajstega leta na troške sklada. Vsi državljani — možki in ženske — morajo strogo paziti na svoje zdravje in dajati vsak teden svojo kri in moč v preiskavo. Razširjevalci veneričnih bolezni zapadajo najstrožjim kaznim. Vsak, ki se ne ukloni temu dekretu, se proglasi za sabotažnika, sovražnika naroda in protianarhistu. — To vest ponatiskujejo tudi slovenski »resni« listi. Ni čuda, saj nas vodi le slepa neumnost.

— **Izvoz sadja in sočivja iz Ogrske.** Za izvoz sadja, sočivja in zelenjave iz Ogrske se zahteva certifikat. Na podoben način se uredi tudi promet s konzervami.

— **Požar v Carigradu.** Število hiš, ki so postale žrtve velikega požara v Carigradu cenijo nje manj na 8000. V zadnjih desetih letih so uničili veliki požari okoli 20.000 poslopij, to je skoro tretjino vsega mesta.

— **Nadomestilo za mleko.** Neka gospodinja je iznašla, kako se kaša napravi brez mleka okusna. Pri hiši ni bilo ne mleka, ne maščobe, ne moke, le nekaj pšena. Poizkušnja velja. Ubila in raztepla je jajce (ko bi jih bilo več bi bilo seveda še boljše) ter djala to v krop, nato pa pšeno in nekoliko sladkorja. Ko je bila kaša kuhana, je bila brez zabele in mleka tako okusna, da so jo otroci,

posebno ker je bila sladka, pojedli z večjo slastjo, kakor mlečno; vsekakor je bila pa precej slastnejša in tudi rednejša, kakor zabeljena.

## Vojna.

Dunaj, 11. junija. Uradno se razglša: Ob izlivu Piave sta se zopet izjalovila dva sovražna napada. Tudi v soteski Frenzela smo zavrnila italijanske poizvedovalne oddelke. Severozahodno od Korice v Albaniji so Francozi začeli zopet napadati.

Berlin, 11. junija. Iz glavnega stana se poroča: Armadna skupina kraljeviča Ruprechta. Na nekaterih mestih fronte je bojno delovanje postalo zopet živahnije. Po artiljerijski pripravi je sovražnik proti večeru napadel med Ancro in Sommo. Krajevni uspehi sovražnika ob cesti Corbie-Bray smo s protinapadom zopet izravnali. Na ostali fronti so se sovražni napadi ponesrečili.

Armadna skupina nemškega cesarjeviča. V dveh bojnih dnevih je napad armade generala Hutiera dosegel nameravani uspeh: osvojili smo višinsko ozemlje južno-zapadno Noyona. Sunek je zadel na sovražnika, ki je bil pripravljen na naš napad in se je nahajal v zelo močnih pozicijah. Vkljub temu se francoske divizije niso mogle ustavljati sili našega napada. Tudi k protinapadu pripejlane divizije francoske armadne rezerve so bile v ljutem boju odbite.

Na desnem krilu so čete generala Oettingerja vkljub močnim sovražnim napadom obdržale osvojene pozicije južno Assainvillersa. Čete generala Webera stoje v boju pri Courcellesu in Mery. Ob obeh straneh ceste Poye-Estrees-la. Denis so iztrgale sovražniku višine vzdolžno Mary, predrlle četrto sovražno pozicijo ter vrgle sovražnika čez Arondo nazaj. Vkljub žilavi sovražni obrambi so čete generala von Schöleru izsilile prehod čez reko Matz. Vzele so v naskoku višine pri Marquenglise in Vignemontu ter v nevzdržnem napadu prodrle do Autheuilla. Armadni zbor generala Hofmanna je v neprestanem boju predrl sovražne postojanke na višinah južno Thiescourta. Na južnem pobočju smo dospeli do Ribecourta.

V teh bojih smo vjeli 10.000 mož. S tem se je število vjetnikov armadne skupine nemškega cesarjeviča od 27. maja zvišalo na 75.000 mož. Na fronti od Oise do Reimsa je položaj neizpremenjen. Ponovni napadi sovražnika severozapadno Chateau-Thierry so se z velikimi izgubami ponesrečili.

## Poslano.

# Konca svetovne vojne

ne povzročijo še tako dobro mišljene besede, ampak le

## trdna odločnost

ki jo najbolj izvršujejo doma ostali z marljivim pospeševanjem

## 8. vojnega posojila.

## Zadnje vesti.

Parlament ne bo sklican.

Dunaj, 11. junija. V poslanskih krogih se razširja vest, da z ozirom na sklepe Poljskega kluba parlament ne bo sklican na poletno zasedanje. Že za jutri se pričakuje odločitev vlade.

Notranji minister grof Toggenburg odstopil.

Dunaj, 11. junija. Minister notranjih zadev grof Toggenburg je danes podal demisijo, katero je cesar sprejel. Za njegovega naslednika je imenovan predsednik dunajskega policijskega ravnateljstva Edmund vitez Gayer. Ob enem je cesar predsednika urada za ljudsko prehrano imenoval za ministra.

Jugoslovansko vprašanje.

Zagreb, 11. junija. Hrvatski ban A. pl. Mihalović in nekateri ugledni člani hrvatsko-srbske koalicije so odpotovali danes v Budimpešto, kjer se vrše jutri pod predsedstvom ministrskega predsednika važna posvetovalja o jugoslovanskem vprašanju. Ban bo pri tej priliki razložil naziranje hrvatsko-srbske koalicije glede načrtov o združitvi Dalmacije s Hrvatsko. V tukajšnjih političnih krogih se zatrjuje, da bo ban zavzemal stališče, da se mora pridružiti Hrvatski poleg Dalmacije tudi Bosna in Hercegovina. Celotno vprašanje je očividno stopilo v akutni štadij.

Dunaj, 11. junija. V tukajšnjih političnih krogih pričakujejo, da se bo grof Burian vrnil iz Berlina z definitivnimi navodili za potopanje v jugoslovanskem vprašanju.

#### Grof Burian v Berlinu.

Berlin, 11. junija. Vnanji minister grof Burian je danes v spremstvu poslanika legacijskega svetnika grofa Colloredo dospel v Berlin. Na kolodvoru je bil sijajno sprejet. Popoldne so se pričela posvetovanja pri državnem kanclerju grofu Hertlingu, katerih se je udeležil tudi državni tajnik dr. Kühlmann. Posvetovanje se bo jutri nadaljevalo. Zvečer je bil na čast grofu Burianu diner pri državnem kanclerju, h kateremu je bil povabljen tudi poslanec princ Hohenlohe.

#### Sklepi Poljakov.

Krakov, 10. junija. Parlamentarna komisija poljskega kluba je sprejela danes po dvanajstih posvetovanjih več sklepov. Ti sklepi imajo naslednje besedilo: 1. Predsedstvo poljskega kluba pooblašča parlamentarno komisijo, da začne s parlamentarnimi skupinami pogajanja, ki bodo zadostna jamstva proti atentatu na nedeljivost Galicije, ki bodo obvarovala izpod ruskega gospodstva osvobodjene dežele pred aneksijskimi nameni kakor tudi zagotovila, da se izpolnijo vse državne zahteve, ki jih je stavil poljski klub vladi. Uspeh pogajanj bo predložen poljskemu klubu v odobrilu. 2. Z ozirom na to, da je zavzela vlada dr. v. Seidlerja napram poljskemu vprašanju sovražno stališče, ker je sklenila, med drugim, tajno pogodbo o razdelitvi Galicije, dalje, ker od pričetka svojega delovanja kljub temu, da je poljski klub omogočil sprejetje proračuna in kljub kategoričnim pozivom ni hotela izpolniti niti onih zahtev poljskega kluba, ki jih zahteva dolžnost države napram državljanom, ker je med vojno na neodpusten način razdrla med narodi medsebojen mir, ter je v visoki meri izpodkopala parlamentarno življenje in omajala državno zavest, izjavlja parlamentarna komisija na svojem zborovanju v Krakovu dne 9. in 10. t. m., da zahteva v interesu države odstranitev vlade dr. viteza pl. Seidlerja. 3. Parlamentarna komisija zahteva, da se skliče pod vsakim pogojem kar najhitreje državni zbor in protestira vnaprej proti vsem prizadevanjem, da se hoče vladati brez parlamentarne kontrole. 4. Termin in kraj prihodnje klubove seje se naznani predsedstvu s pripombo, da bo na prihodnjem zborovanju na dnevnem redu volitev klubovega načelnika.

#### Obramba Pariza.

Geneve, 11. junija. Vrhovni vojni svet alirancev je sklenil, da se Pariz nikakor ne prepusti sovražniku, ampak se brani do skrajnosti. Pariško časopisje pripravlja prebivalstvo na tozadevne odredbe. Civilno prebivalstvo bo moralo — če treba — zapustiti Pariz. Obrambna sredstva so se znatno pomnožila. Tudi ameriške čete so se pritegnile za obrambo glavnega mesta.

#### Obstreljevanje Pariza.

Kolin, 11. junija. Nemški dalekostrelni topovi obstreljujejo Pariz kar naprej in so napravili škodo tudi vojaško važnim objektom. Zadeta sta tudi vzhodni kolodvor in kolodvor St. Lazare. Tudi Quai d' Ovsay, justična palača in Place de la Concorde so postali žrtve obstreljevanja.

#### Irske žene.

Rotterdam, 11. junija. »Daily News« poročajo iz Dublina: Danes so podpisale žene po celem Irskem slovesno zaobljubo, da se zaperstavijo brambni dolžnosti. V Dublinu je bil popolen mir. Žene so se obvezale, da ne bodo opravljale nikakršnih del onih moških, ki bi bili nasilno uvrščeni v vojsko.

#### Amerikanci za rusko fronto.

Newark. (Delaware) 11. junija. Bivši predsednik Taft je govoril včeraj v Delaware-kolegiju ter je v svojem govoru izjavil, da morajo čete Združenih držav v Rusijo ter tam urediti novo vzhodno fronto proti Nemcem.

### Aprovizacija.

Čevlji z lesenimi podplati za posle. Mestna aprovizacija bo oddajala čevlje z lesenimi podplati za posle v petek, dne 14. t. m. popoldne od 2. do 4. na Poljanski cesti št. 13. I. Stranke naj prinesejo s seboj potrdilo gospodarja, da res nimajo čevljev.

Ovseni riž za doječe in noseče matere se bode oddajal v vojni trgovini, Gosposka ulica po sledečem redu: Na izkaznice št. 1 do 400 dne 13. junija, št. 400 do 800 dne 14. junija, od št. 800 naprej dne 15. junija. Na vsako izkaznico se dobi 1 kg ovsnega riža ki stane 1 krono.

Sir na rumene izkaznice D. Stranke z rumenimi izkaznicami D. prejmejo sir v četrtek, dne 13. t. m. popoldne pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določeno je tale red: Od 2. do 3. št. 1 do 200, od 3. do 4. št. 201 do 400, od 4. do 5. št. 401 do konca. Stranke dobe za vsako osebo približno četrt kg sira, ki stane 1 K 50 vin.

Jajca za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo jajca v četrtek, dne 13. t. m. v cerkvi sv. Jožefa, vhod skozi glavna vrata. Jajca bodo prodajali od 8. do 11. dopoldne in od 3. do 6. popoldne. S seboj je treba prinesiti nakazila za mast. Stranke dobe za vsako osebo največ 10 jajc. Jajce stane 70 vinarjev.

Kislo zelje za VI. okraj. Stranke VI. okraja prejmejo kislo zelje na nakazila za mast v sredo, dne 12. t. m. popoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: Od pol 2. do pol 3. št. 1. do 400, od pol 3. do pol 4. št. 401 do 800, od pol 4. do pol 5. št. 801 do 1200, od pol 5. do pol 6. št. 1201 do konca. Stranke, ki se izkažajo s kakoršnokoli izkaznico ubožne akcije plačajo kilogram po 80 vin., vsi drugi po 2 kroni. Stranke dobe za vsako osebo po 2 kg zelja.

Kislo zelje za VII. okraj. Stranke VII. okraja prejmejo kislo zelje na nakazila za mast v četrtek, dne 13. t. m. dopoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: Od 8. do 9. št. 1 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 800, od 10. do 11. št. 801 do konca. Stranke, ki se izkažajo s kakoršnokoli izkaznico ubožne akcije plačajo kilogram po 80 vin., vse druge pa po 2 kroni. Stranke dobe za vsako osebo po 2 kg zelja.

Kislo zelje za VIII. okraj in IX. okraj. Stranke VIII. in IX. okraja prejmejo kislo zelje na nakazila za mast v četrtek, dne 13. t. m. popoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je ta-le red: VIII. okraj: od 2. do 3. št. 1 do 400, od 3. do 4. št. 401 do konca. IX. okraj: od 4. do 5. Stranke, ki se izkažajo s kakoršnokoli izkaznico ubožne akcije, plačajo kilogram po 80 vin., vsi drugi po 2 kroni. Stranke dobe za vsako osebo 2 kg.

### Razno.

\* Iz sodne dvorane. Neki trgovec je bil obsojen radi odušstva na denarno kazen 200 K. Takoj pri sodišču je plačal ter dal tri stotake. Sodnik ga je opozoril: »Zmotili ste se. Plačati morate le dva stotaka in dali ste tri.« Zagovornik: »To pa mu morate gospod sodnik, odpustiti, on je že tako navajen vse preplačevati.«

\* Varšava je plačala že 100 milijonov. Kakor poroča krakovski »Głos Narodu«, je plačala Varšava nemški okupacijski vojski 100 milijonov M. »Głos Narodu« mirno pripominja, da misli nemška vlada vse vojaške stroške naložiti na gležnje Poljakov. Nič movega!

\* Kletve te vojske. Sedanja vojska je napravila toliko grozot, da si jih ne moremo predstavljati. Posebno pa je povečala državne dolge. Sekcijski šef Grimm je rekel na neki agrarni enketi, da bodo znašali naši dolgovi koncem četrtega vojnega leta 72 milijard. To-rej pripade na vsakega državljana 2475 K dolga. Delavska rodovina, ki obsega pet članov, bo torej zadolžena za 12.375 K. Petprocentne obresti te svote bodo znašale letno K 618.75. Da, krasni upi za našo »srečno« bodočnost nas čakajo! 72

milijard! Dvainsedemdeset tisoč milijonov K! Kdo si more to le malo predstavljati? Da bi hoteli to prevažati v srebru, bi rabili za to 36.000 železniških vozov in na vsakem vagonu, bi bilo naloženo 100 metrskih stotov kron. Vlak bi bil dolg 188 km. Mimo takega vlaka bi morali iti peš najmanj 40 ur. Za 72 milijard bi mogli sezidati 3 milijone 600 tisoč hiš, če bi stala vsaka 20.000 K. In koliko drugih reči bi mogli napraviti s tem denarjem, kakšno blaginjo bi dalo 72.000.000 K. Da, strašno je to! (Del. Den.)

\* Katastrofa v rovih. V rovu »Nemški cesar« v Hambromu na Nemškem se je pripetila katastrofa, ker so se vžgali premogovi plini. Doslej so našli 20 mrtvih.

\* Poveljnik v Markah. Kakor smo že poročali, je umrl vrhovni poveljnik v Markah in generalni pobočnik cesarja Viljema vit. Kessel za kapjo. Za naslednika mu je imenovan za dobo vojne, kakor poročajo iz Berlina, dosedanj poveljnik armadne skupine Linsingen, generaloberst v. Linsingen.

\* Humaniteta »ruske« vlade sovjetov. »Ruskoje Slovo« poroča, da izpusti vlada sovjetov iz ječ vse jetnike, ki so stari nad 70 let, brez ozira za kakšno krivdo da so obsojeni. Potemtakem bo izpuščen tudi bivši vojni minister Suhomlinov.

\* Amerikanski milijarderji ne vedo kam z denarjem! Na new-yorški borzi je bila te dni na dražbi neka od ameriških vojakov na francoski fronti uplenjena čelada. Kupil jo je konečno Piermont Morgan za 50.000 dolarjev (okolo 250.000 K).

Zdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Retejan

Tisk: »Kritične« tiskarna« in tiskarna

FRANC ZAPLOTNIK  
TONČKA ZAPLOTNIK  
roj. ZUPAN  
POROČENA.

KRIŽE - RETNJE, 12. junija 1918.

Kavarna „UNIONE“

TRST

Velika zbirka političnih in leposlovnih  
revij in časnikov v vseh jezikih.  
Shajališče sodrugov vseh narodov.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917 . . . . . K 66,800.000.—  
hipotečnih in občinskih posojil . . . . . „ 27,000.000.—  
rezervnega zaklada . . . . . „ 2,000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

**4%**

večje in restalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo  
**c. kr. deželne vlade.**

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%,  
izven Kranjske pa proti 5¼% obrestim in proti najmanj 1%  
oziroma ¾% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno  
**Kreditno društvo.**